

บันทึก

เรื่อง การนำไม้ท่อนซุงจากที่ดินของเอกชนเข้าโรงงานแปรรูปไม้
ที่ได้รับอนุญาตตั้งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กส.๐๗๐๔(๒)/๑๖๐๑ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๕ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ความว่า เนื่องจากปัจจุบันได้มีไม้ยางพาราเก่าถูกตัดโค่นออกจากสวนยางเป็นจำนวนมากเพื่อปลูกยางพาราพันธุ์ใหม่ทดแทนตามโครงการช่วยเหลือของรัฐบาล และทางราชการมีนโยบายสนับสนุนให้นำไม้ยางพาราเหล่านี้มาใช้เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานแปรรูปไม้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทดลองตั้งโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา (โรงเลื่อย) ขึ้นในท้องที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ ๖ จังหวัดก่อน นอกจากนั้น ยังมีโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมที่ใช้ไม้ยางพาราเป็นวัตถุดิบและได้รับอนุญาตตั้งอยู่ก่อนแล้วจำนวนมากราย แต่การนำไม้ดังกล่าวเข้าโรงงานก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตีความมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ เพราะไม้ยางพาราหรือไม้อื่นที่เอกชนปลูกขึ้นหรือเป็นไม้ที่ติดมากับพื้นดินตามธรรมชาติก่อนการได้กรรมสิทธิ์ตามกฎหมายที่ดิน ย่อมเป็นไม้ที่ไม่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้

กรมป่าไม้จึงขอหารือว่า

(๑) ไม้ท่อนซุงที่นำมาจากที่ดินกรรมสิทธิ์ก่อนนำเข้าโรงงานจะต้องให้ผ่านการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ ก่อนหรือไม่

(๒) หากเจ้าของไม้แสดงความยินยอมในส่วนแบ่งผลประโยชน์ความเป็นไม้ในที่ดินเสมือนหนึ่งเป็นไม้ในป่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในกรณีดังต่อไปนี้หรือไม่

(๒.๑) ขอทำไม้ชนิดที่ตรงกับไม้หวงห้ามโดยยินยอมชำระค่าภาคหลวงเช่นเดียวกับไม้หวงห้ามทั่วไป

(๒.๒) ยินยอมขอชำระค่าธรรมเนียมไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามเมื่อนำเข้าเขตด่านป่าไม้ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

ทั้งนี้ เพื่อกรมป่าไม้จะได้ถือปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. เมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “ป่า” และคำว่า “ไม้” ในมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ประกอบกับมาตรา ๖^๒ และมาตรา ๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เห็นได้ว่า ไม้ที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้มี ๒ ประเภทคือ ไม้หวงห้าม ซึ่งได้แก่ไม้สักและไม้อย่างทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใด รวมถึงไม้ชนิดอื่นในป่าที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นไม้หวงห้าม ประเภทหนึ่ง กับไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้ามซึ่งได้แก่ไม้ชนิดอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไม้หวงห้าม อีกประเภทหนึ่งและบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ นี้ส่วนใหญ่เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ไม้ในป่า คือไม้ที่อยู่ในที่ดินที่ยังไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ส่วนไม้ในที่ดินของเอกชนได้มีบทบัญญัติบังคับไว้เฉพาะในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๔ ทวิ^๔ ดังนั้น ไม้ในที่ดินของเอกชนไม่ว่าจะเป็นไม้ที่เอกชนปลูกขึ้นหรือเป็นไม้ที่ติดมากับพื้นดินตามธรรมชาติก่อนการได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมไม่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เว้นแต่ไม้สักหรือไม้อย่างทั่วไปเท่านั้น สำหรับไม้อย่างพาราตามปัญหาที่หารือนี้ไม่ใช่ไม้อย่างทั่วไปซึ่งเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก.ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่เป็นไม้ในที่ดินของเอกชนที่เจ้าของได้ปลูกขึ้นเพราะฉะนั้น จึงไม่เป็นไม้ที่อยู่ในป่าและไม่เป็นไม้หวงห้าม

๒. ปัญหาตามข้อ (๑) ที่กรมป่าไม้ขอหารือว่า ไม้ท่อนซุงซึ่งนำออกจากที่ดินของ

^๑ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(๒) “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษ ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๖ ไม้หวงห้ามมีสองประเภท คือ

ประเภท ก. ไม้หวงห้ามธรรมดา ได้แก่ไม้ซึ่งการทำไม้จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้

ประเภท ข. ไม้หวงห้ามพิเศษ ได้แก่ไม้หายากหรือไม้ที่ควรสงวนซึ่งไม่อนุญาตให้ทำไม้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตในกรณีพิเศษ

^๓ มาตรา ๗ ไม้สักและไม้อย่างทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้ หรือเปลี่ยนแปลงประเภทไม้หวงห้ามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามประเภทใดขึ้นในท้องที่ใดนอกจากท้องที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความในมาตราก่อนแล้วนั้นก็ดี ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๔ มาตรา ๑๔ ทวิ บทบัญญัติมาตรา ๑๔ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้สักที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อใช้สอยส่วนตัว และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มี น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อใช้สอยส่วนตัว

เอกชนก่อนนำเข้าโรงงานจะต้องให้ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑^๔ ก่อนหรือไม่ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการแปรรูปไม้ซึ่งกำหนดว่า ในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ผู้ได้รับอนุญาตให้แปรรูปไม้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ หรือตั้งโรงค้ำไม้แปรรูปจะมีไม้ไว้ในครอบครองในสถานที่ที่ตนได้รับอนุญาตได้เฉพาะไม้ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ (๑) ถึง (๕) คือไม้ที่ต้องผ่านขั้นตอนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เช่น ไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าแล้ว หรือไม้ที่ได้ประทับตราแสดงว่าเป็นไม้ที่ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง เป็นต้น ส่วนไม้ยางพาราตามที่หรือเป็นปัญหามานี้ได้กล่าวแล้วว่า เป็นไม้ในที่ดินของเอกชนซึ่งไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ดังนั้น การนำไม้ท่อนซุงยางพารารออกจากที่ดินของเอกชนเพื่อเข้าโรงงานแปรรูปไม้จึงไม่ต้องการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ ก่อน แต่อย่างใด

๓. สำหรับปัญหาตาม (๒) ที่หรือว่า หากเจ้าของไม้ยินยอมในส่วนแบ่งสละสิทธิในไม้ในที่ดินเสมือนหนึ่งเป็นไม้ในป่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเก็บค่าธรรมเนียมตามที่จำแนกไว้ใน (๒.๑) และ (๒.๒) ได้เพียงใดนั้น

สำหรับข้อที่ถามใน (๒.๑) ว่า การขอทำไม้ชนิดที่ตรงกับไม้หวงห้ามโดยยินยอมชำระค่าภาคหลวงเช่นเดียวกับไม้หวงห้ามทั่วไป ได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แล้ว จะเห็นว่าค่าภาคหลวง หมายความว่าเงินค่าธรรมเนียมที่ผู้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าจะต้องเสียตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และการทำไม้ที่จะต้องเสียค่าภาคหลวงนั้น จะต้องเป็นการทำไม้ในป่า ถ้ามิใช่ไม้ในป่า แม้จะตรงกับไม้หวงห้ามก็ไม่จำเป็นต้องเสียค่าภาคหลวง อีกทั้งก็ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บค่าภาคหลวงได้ในกรณีใดบ้าง เช่น กรณีการทำไม้ฟัน เป็นต้น ส่วนไม้ยางพาราตามที่ได้กล่าวแล้วว่าไม่เป็นไม้ที่อยู่ในบังคับที่จะต้องเสียค่าภาคหลวง ดังนั้น เจ้าของก็ไม่มีหน้าที่ที่จะยินยอมชำระค่าภาคหลวงแต่ประการใด และพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจที่จะเก็บค่าภาคหลวง ในกรณีเช่นนี้ กรมป่าไม้จะชี้แจงให้ผู้ขอชำระค่าภาคหลวงได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

^๔ มาตรา ๕๑ ผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ จะมีไม้ไว้ในครอบครองในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตของตนได้แต่เฉพาะไม้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าเสร็จสิ้นแล้ว หรือถ้าเป็นไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการแปรรูปได้ก่อนชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า โดยมีหนังสืออนุญาตของอธิบดีกรมป่าไม้ และมีรอยตราอนุญาตประทับไว้แล้ว

(๒) ไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำโดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตราแสดงว่าเป็นไม้ที่ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงไว้แล้ว

(๓) ไม้ที่ได้รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตรารัฐบาลขายไว้แล้ว

(๔) ไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ และมีหนังสือกำกับไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาต หรือใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไว้เป็นหลักฐาน

(๕) ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร และมีใบเบิกทางตามมาตรา ๓๘ (๓) กำกับ

ส่วนข้อที่ถามใน (๒.๒) ว่า เจ้าของไม้จะขอชำระค่าธรรมเนียมไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้าม เมื่อนำเข้าเขตด่านป่าไม้ตามมาตรา ๒๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การชำระค่าธรรมเนียมดังที่กล่าวมานี้ก็เช่นเดียวกับการชำระค่าภาคหลวงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น คือ เมื่อไม้ดังกล่าวมิใช่เป็นไม้ที่อยู่ในป่า จึงไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมในการผ่านด่านป่าไม้ เพราะฉะนั้น เจ้าของไม้ก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าธรรมเนียมและพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจที่จะเก็บค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกัน อนึ่ง ตามข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกรมป่าไม้ได้ชี้แจงปรากฏว่าการที่เจ้าของไม้ (ยางพารา) ขอชำระค่าธรรมเนียม นั้น ก็เพียงเพื่อจะได้รับหนังสือจากกรมป่าไม้สำหรับนำไปแสดงต่อเจ้าพนักงานตำรวจ มิฉะนั้นเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งตรวจพบจะกักไม้ไว้ไม่ยอมให้ผ่านด่าน ถ้ามูลเหตุแห่งการขอชำระค่าธรรมเนียมเป็นไปดังข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกรมป่าไม้ชี้แจงเช่นนี้แล้ว ก็เห็นว่าการที่เจ้าพนักงานตำรวจได้กักไม้ไว้เช่นนั้นเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบ กรมป่าไม้ควรประสานงานกับกรมตำรวจโดยชี้แจงถึงความหมายของตัวบทกฎหมายดังที่กล่าวมาให้กรมตำรวจทราบ ก็จะเป็นทางขจัดอุปสรรคดังที่หารือมาได้

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๒๕

^๖ มาตรา ๒๕ ผู้ใดนำไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามเข้าเขตด่านป่าไม้ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นำไปเพื่อใช้สอยส่วนตัวภายในเขตท้องที่จังหวัดที่ทำไม้

การนำไม้เข้าเขตด่านป่าไม้หลายด่าน ให้เสียค่าธรรมเนียมเพียงด่านแรกด่านเดียว